

По патот што скршнува од бањата Банско кон центарот на истоименото село, случајниот намерник не би можел ниту да претпостави дека оди во пресрет на неодамна устроениот машки манастир, којшто како и древниот сакрален локалитет на далечина од петнаесетина минути пешачење од манастирот, е посветен на Светите четириесет Севастиски маченици. Под падините на Беласица, во предел благо издигнат на ридесто плато над Струмичкото поле, со векови меѓу населението во овој крај се задржало името на топонимот „Свети четириесет“. Возобновувањето на монашкиот живот овде денес повторно сведочи за длабоките духовни корени на православно монаштво во историјата на Струмичката епархија.

Археолошкиот локалитет на новооткриената црква, исто така посветена на Св. четириесет маченици од Севастија, говори дека таа била сидана како епископски храм. Во кој временски период оваа црква ја имала ваквата функција треба да покажат понатамошните испитувања. Дали тоа било пред или после подигањето на втората односно на третата Водочка црква, засега не е утврдено. Поврзаноста на почитувањето на Св. четириесет Севастиски маченици присутни во живописот на Св. Софија во Охрид, и во оштетениот живопис на Водочката црква, коишто датираат од средината на XI век, стилот на градбата и пронајдените предмети во гробниците веднаш до самата црква, даваат одговор за поврзаноста на оваа црква во Банско со Водочките цркви, како и со онаа во Струмица, посветена на Св. Петнаесет Тивериополски свештеномаченици. Но сепак со сигурност се знае дека црквата во Банско не била епископска црква за време на струмичкиот епископ Мануил, којшто живеел во втората половина на XI век. Затоа, може да се претпостави со извесна сигурност дека црквата во Банско најверојатно била подигната во периодот на владеењето на династијата Комнени, кога во Македонија, после падот на Самоиловото царство, повторно се зацврстува византиското влијание и кога се подигнати повеќе значајни сакрални објекти.

Широките метални порти директно водат во манастирскиот двор. Под сенките на големите дрвја се назираат контурите на старото и новото. Манастирот ги прими своите први монаси, коишто дојдоа од Водочкиот манастир на 1 септември 2001 година. За неполни две години се подигнати нови конаци и обновена е малата црква посветена на две светителки со името Параскева: на Преподобната чишто мошти денес почиваат во Јаши (во Романија) и на Преподобната маченичка Параскева (од Рим). Во просториите на стариот конак малубројното братство започна со одгледување печурки, како единствена можност да организира сопствена економија којашто би ги задоволувала скромните материјални потреби на монашкот живот. Во најтивкиот и најживописниот дел од комплексот е подигнато ново ателје за иконопис.

Впрочем, селото нема посебна црква и сите свои духовни потреби ги исполнува во манастирската. Децата од селото секојдневно се собираат крај чешмата во дворот на манастирот. Братството се` уште се бори да создаде поволни услови за исполнување на исихастичкиот типик. Манастирот всушност има скитски карактер. Не повеќе од четворица во братството. Монасите се бават со ракоделие: плетење бројаници, изработка на мали дрвени крстови, каширање икони. Од ноември 2004 година во манастирот на Светите четириесет Севастиски маченици во Банско активно работи печатницата „Свети Теодосиј Синајски“ со книговезница. Монашкото братство кое во својот подвиг овде ја прими и обуката на печатарската вештина, со внимание и усрдност се посвети на секојдневниот процес на изработка на роковници, книги, бележници, календари, проспекти, каталози и бројни други канцелариски материјали што ја овозможуваат манастирската економија, а чиј принос натаму претставува драгоцен влог

во издавачката дејност на епархијата. Првата книга што излезе од печат во манастирската печатница во Банско е „Школа за исихазам“ (книга 1) на Струмичкиот Митрополит г. Наум, издание на манастирот на Пресвета Богородица Елеуса од Велјуса.

Секој добронамерен посетител и поклоник е добредојден. Насмеаниот благ лик на старешината на манастирот отец Агатон ќе ве покани на кафе со локум или чаша изворска вода, ако посакаете да здивнете на дрвените клупи под сенката зад олтарната апсида на црквата. Можеби ќе имате можност да видите и некоја од извонредните икони на тукашниот јеромонах-иконописец... Па да заминете збогатени со ново искуство за византиската естетика.